

Vraag het gerust aan de leerlingen

Hieronder de tekst van het mailtje dd. 7 oktober 2013, van Frans van Tilborg, docent aan het Sint-Janslyceum in Den Bosch, naar aanleiding van de column #2 van Dick van Hennik en de door hem aangehaalde brief van zijn 6V-leerling Tim.

Beste heer van Hennik,

Ik wil u van harte complimenteren met uw column "Wat bedoelde de staatssecretaris eigenlijk?". Hier wordt namelijk nog eens duidelijk uitgelegd wat het verschil in benadering is tussen een school die werk maakt van een hb-beleid en een overheid, die op dit moment meer aandacht heeft voor hoogbegaafdheid. Buitenstaanders zouden wellicht denken dat deze toegenomen belangstelling van de overheid voor hoogbegaafdheid volledig overeenkomt met het beleid van de BPS-scholen, die immers aandacht voor hoogbegaafdheid in hun vaandel hebben. In uw column wordt de benadering vanuit de overheid kernachtig verwoord: ""er is geen visie op de inhoud, maar op de ranglijst" terwijl het bij de BPS-scholen toch echt om de inhoud gaat, waarbij de begrippen "flexibiliteit" en "creativiteit" voorop dienen te staan. Goed luisteren naar leerlingen kan bijdragen aan een ander (en tevens effectiever) beleid. Dit blijkt ook uit het opstel elders op deze site onder de kop "Waarom ik mijn huiswerk niet maak".

Dat leerlingen inspiratiebron kunnen zijn bij het ontwerpen van HB-beleid merkten ook wij vorig jaar. Als aspirant-lid van de vereniging BPS hadden we vorig jaar een studiebijeenkomst voor alle vwo-docenten. Het doel van de bijeenkomst was het voorgestelde beleid (ontworpen door de werkgroep BPS) te presenteren en daarnaast vooral ook draagvlak verwerven voor dit beleid. Bij de voorbereiding van deze dag deden we een beroep op één van onze leerlingen. Deze leerling (Tim) zat in vwo-6 en had een uitstekende cijferlijst. Hij is datzelfde jaar geslaagd voor vwo-6 met 7 tieners op zijn eindlijst.

We betrokken deze leerling bij onze werkgroepvergadering. We zeiden tegen Tim dat docenten Tim wellicht als voorbeeld zouden aanhalen waarom een HB-beleid eigenlijk beschouwd kan worden als overbodig. Van een enkele docent kenden we namelijk de bekende gedachtegang: als iemand "zogenaamd" hoogbegaafd is, dan moet hij dat gewoon laten zien en net als Tim uitstekende cijfers behalen. We vroegen aan Tim wat hij vond van een specifiek HB-beleid. Hij antwoordde dat hij toch wel voorstander was om hiervoor beleid te ontwikkelen. Helaas kon hij niet op de studiedag aanwezig zijn om zijn opvatting naar voren te brengen (hij had op die middag net een natuurkunde olympiade) maar hij zou op basis van zijn ervaringen iets schrijven voor deze studiedag.

De dag daaropvolgend kreeg ik deze brief (zie bijlage in dit document). Een betere illustratie van het gegeven dat "flexibiliteit" en "creativiteit" de kernbegrippen dienen te zijn bij het opstellen van een effectief HB-beleid, is m.i. niet denkbaar. Op de studiedag hebben we de brief van Tim voorgelezen en mede door de inhoud van deze brief werd het voorgestelde HB-beleid door alle docenten unaniem onderschreven. We zijn nog lang niet bij ons einddoel maar we zitten wel op koers en we weten in welke richting we moeten uitgaan.

Met vriendelijke groet,

Frans van Tilborg
(lid van de BPS-werkgroep van het Sint-Janslyceum)

Bijlage 1 - Mijn ervaringen op het SJL (Tim, V6A)

Erg leuk:

- Leerkrachten die rekening houden met mij (dat ik sneller de lesstof snap dan de gemiddelde leerling), door bijv. uitgebreidere opdracht, plaatsvervangende opdrachten, discussie na de les over de lesstof, extra uitleg over de stof na de les of even dieper op de stof ingaan of na kunnen vragen hoe het precies zit en of het klopt wat ik denk als ik verder redeneer. Dus even serieus nadenken als ik wat vraag of zeg, of op fouten in de uitleg of het boek wijs (die zijn er veel!)
Bijv. Bij informatica dit jaar een website in wordpress voor mijn duikvereniging mogen maken i.p.v. de gewone opdracht.
Bij Nederlands in de onderbouw spreekwoorden met dubbele betekenis uitzoeken, waar de docent een les van kon maken. Weet ik nog steeds!
Bij werkstukken net iets anders mogen doen, waardoor ik een leuker onderwerp krijg en meer kan verdiepen (in mijn interessegebied).
Bij discussie Nederlands wisselen van groepje zodat ik over kernfusie (iets interessants) mocht discussiëren.
- Masterclass (electrical engineering) op de tu/e mogen volgen, natuurkunde olympiade, en andere buitenschoolse activiteiten mee mogen doen in schooltijd.
- Bij Wiskunde D extra info buiten de lesstof (kleine klas, 5 leerlingen).
- Huiswerk aan het begin van de les op het bord, zodat je daarmee kunt beginnen als je de uitleg snapt en de rest van de klas meer uitleg nodig heeft (ik mocht vaak bij wiskunde (ook in de lagere klassen) al aan de sommen beginnen, terwijl de uitleg klassikaal nog werd verteld). Had ik ook graag gewild bij andere vakken en heb ik wel gevraagd, maar dan mocht/kon het niet. Tijdens de les alvast huiswerk maken is dubbel prettig, omdat ik thuis vrij ben om andere dingen te doen en omdat de les zelf dan minder nutteloos is.
- Een eerste of laatste uur niet hoeven komen als er niets nieuws wordt uitgelegd. Ook bij andere vakken moet dat mogelijk zijn en ook in lagere klassen.

Erg vervelend:

- Leerkrachten die vinden dat je precies in hetzelfde tempo moet werken als de rest van de klas. En dus ook 5 keer moet opletten bij 5 keer herhaling van dezelfde uitleg, omdat er 3 leerlingen zijn die het nog steeds niet snappen.
- Toen ik nog in de onderbouw zat: Leerkrachten die niet luisteren en vooraf al denken dat het gezeur is, ongeacht wat je vraagt of zegt. Ze luisterden gewoon niet echt, ook als ik iets zinnigs over de lesstof wilde vragen of zeggen. Daar heb ik in de zesde weinig last meer van, maar in de lagere klassen wel.
- Soms wordt de lesstof maar gedeeltelijk behandeld of versimpeld (scheikunde, natuurkunde), waardoor het voor mij juist onduidelijk wordt (het klopt dan niet als je verder redeneert, het is niet logisch, omdat er stukken stof weggelaten zijn, die pas later behandeld worden). Toch moet je het dan zo leren en doen, terwijl je weet dat het fout is en het volgend jaar weer anders moet. Dat is zeer irritant.

Algemeen

Ik zou geen klas willen overslaan en versneld door de lesstof heengaan, omdat ik het ook belangrijk vind dat ik het leuk heb met klasgenoten en vrienden van mijn leeftijd. De sociale contacten op school zijn voor mij net zo belangrijk als de lesstof, ik kan klasgenoten nu af en toe helpen met uitleg (en bijles) ik hoor erbij en wordt geaccepteerd. Mezelf prettig voelen op school en in de klas/groep en toch gewoon mezelf kunnen zijn is voor mij belangrijk.

Mijn hoge cijfers zijn nu wel handig voor mijn klasgenoten en ik word er gelukkig niet mee gepest. Anders zou ik die hoge cijfers niet leuk vinden. Dat zou veel moeilijker zijn als ik versneld zou doorgaan, dan krijg ik al snel een etiket van nerd of loop ik de kans een buitenstaander te worden en dat wil ik niet. En wat ik nog veel belangrijker vind: als je een klas overslaat, dan raak je ook het contact met je vrienden kwijt en moet je weer nieuwe vrienden maken. Nu ken ik zo'n beetje heel 6 VWO. Alleen als ik mij ongelukkig zou voelen in mijn klas/groep zou het wel een oplossing kunnen zijn om een klas over te slaan.

Het fijnste is als de leerkracht een beetje rekening houdt met het feit dat de les af en toe saai is voor mij en als ik dan zelf iets anders of extra's bedenken binnen de lesstof en daarover wil overleggen, dat er dan ook serieus naar geluisterd wordt. En dat er na overleg iets mogelijk wordt (of soms niet, maar dat snap ik dan wel, daar is dan een reden voor).

Bij sommige leerkrachten lukt dat niet, maar bij de meesten lukt dat nu, in de zesde, wel. Maar in de lagere klassen zou het fijn geweest zijn als het toen ook al kon.

Nadeel van het SJL vind ik dat voor werkelijk alles regeltjes zijn en dat sommige leerkrachten heel star met die regels omgaan (bijv. huiswerk niet helemaal af, terwijl ik een 9,8 gemiddeld sta en dan moeten nablijven en schrijven! Daar word ik dwars van en dan vind het vak niet leuk meer).

Voor mij geldt dat de leerkrachten die de regels soepel toepassen naar de omstandigheden het fijnste zijn en dan zorg ik er zelf wel voor dat er rekening gehouden wordt met mij. Bijv. zolang ik ongeveer een 10 gemiddeld blijf staan, kan ik zelf wel bedenken wat ik met mijn huiswerk doe! Met sommige leerkrachten kan ik dit gelukkig ook goed afspreken, maar anderen volgen precies de regels. Daar baal ik dan van, want dat vind ik niet reëel. Soms is huiswerk nuttig, maar soms ook alleen maar meer van hetzelfde en ondertussen heb ik toch wel bewezen dat ik dat goed zelf kan bepalen.

Ik heb dit snel even opgeschreven, in de hoop dat dit zo'n beetje de bedoeling was en u er wat mee kunt, omdat ik vandaag niet op school ben. Morgen geef ik in mijn tussenuren bijles aan klasgenoten, maar donderdag heb ik het 2de en het 6de uur tussenuur, het 8ste en 9de uur is de natuurkunde olympiade.

Ik vind het leuk om hierover mee te denken.

Tim